

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Георги Томчев Томов, дм,
Ръководител отдел „Орална патология“ към катедра „Пародонтология и
заболявания на оралната лигавица“ при ФДМ на МУ Пловдив,
член на научно жури, включен със заповед № Р-109-109/28.02.2019г. на Зам.
Ректора на МУ-Варна, проф. д-р Албена Керековска, дм

Относно: процедура по защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС
„Доктор“

Професионално направление – 7.2 Стоматология

Докторска програма – 03.03.01 Терапевтична стоматология

Автор: Д-р Геновева Илиева Балчева

Форма на докторантурата: докторант на самостоятелна подготовка

Катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“ при ФДМ, МУ-Варна

Тема “Дентинна свръхчувствителност – социални, диагностични и лечебни
аспекти”

Научен ръководител: Проф. д-р Владимир Емануилов Панов, д.м.н.

I. Общо представяне на процедурата

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед № Р-109 -
109/28.02.2019 г. на Зам. Ректора на МУ-Варна, проф. д-р Албена Керековска, дм,
и проведено I-во заседание на научното жури по процедура за публична защита
на описания по-горе дисертационен труд.

Предоставеният ми комплект материали на хартиен и електронен носител са в
съответствие с изискванията на Правилника на МУ-Варна.

Представени са 3 (три) публикации в списания и сборници свързани с
дисертационния труд.

II. Кратки биографични данни на докторанта

Д-р Геновева Илиева Балчева е родена на 24.10.1980 г. в гр. Добрич. Средното си
образование завършва през 1999 г. в ЕГ „Гео Милев“ град Добрич. През 2007 г. се
дипломира като „магистър“ по специалност „Стоматология“ в МУ-София. От
01.10.2011г. до момента е асистент в МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна в
катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“. През 2016 г.
придобива специалност по „Оперативно зъболечение и ендодонтия“, а от същата

година е зачислена като докторант на тема "Дентинна свръхчувствителност – социални, диагностични и лечебни аспекти". Владее английски и френски език.

III. Актуалност на проблема

Дентинната свръхчувствителност (ДСЧ) е глобален здравен проблем, засягащ индивиди от двата пола и в различни възрастови групи и географски ареал. Научните изследвания в областта акцентират върху няколко основни момента: консенсусно дефиниране на състоянието, нови данни относно епидемиологията и етиологията му, оптимизиране на диагностиката и утвърждаване на профилактичния подход в клиничното справяне с проблема.

Голяма част от поставените проблеми остават нерешени и до днес. Предмет на несекващо научно дирене са и факторите, отговорни за появата на ДСЧ, тъй като те продължават да се изменят, следвайки промените в диетата и начина на живот на съвременната човешка популация. Специален интерес днес има към силно дискутираната роля на оклузията в появата на дентинна свръхчувствителност. Редица автори твърдят, че травматичната оклузия или оклузална микротравма са най-вероятен етиологичен фактор за появата на ДСЧ в условие на липсващ открит дентин. В последните години навлизането на дигиталния оклузален анализ позволява това да бъде обективизирано.

Друг актуален акцент на проблема в България е липсата на регулярен скрининг на пациентите за дентинова свръхчувствителност, както и внедряването в практиката на нови и по-ефикасни лечебни средства и методи за справяне с ДСЧ.

В този смисъл изборът на темата на дисертационния труд "Дентинна свръхчувствителност – социални, диагностични и лечебни аспекти" е актуална и дисертабилна.

IV. Оценка на дисертационния труд

Структурата на дисертацията отговаря на изискванията на Правилника за развитието на академичния състав в Медицински Университет - Варна. Дисертационният труд съдържа 184 стандартни страници и е онагледен с 12 таблици и 107 фигури. Библиографията се състои от 196 източника, от които едва 8 на кирилица и 188 на латиница.

Литературният обзор, който е написан на 45 страници, е целенасочен и достатъчно информативен. Подробно е очертано съвременното състояние на проблема. Видно е, че методите за диагностика и лечение на ДСЧ търпят значително развитие през последните години, като се обогатяват с нови модалности, като компютърно-асистирана оклузална диагностика, лазерна терапия, продукти на базата на прополис и др. Това провокира редица въпроси, касаещи преди всичко ефективността на алтернативните методи, която да бъде изяснена чрез допълнителни научни изследвания.

Така логично е дефинирана и целта на разработката: „Да се изследва характерът на разпространение на дентинната свръхчувствителност и степента на успеваемост на съвременните диагностични и терапевтични подходи“. За изпълнение на поставената цел са формулирани следните задачи:

1. Епидемиологично проучване за разпространението на дентинната свръхчувствителност
2. Изследване на характера и силата на болката при дентинна свръхчувствителност, както и влиянието на типа на захапката.
3. In vitro изследване върху деминерализирани човешки зъби на промяната в микроструктурата на дентина при приложение на Er:YAG лазер или 30% етанолов разтвор на прополис. Допълнително е изследван химичния състав на прополиса.

Научната разработка е извършена върху достатъчен брой пациенти за получаване на достоверни статистически резултати (анкетно проучване върху 50 пациента и изследване на характера и силата на болката при дентинна свръхчувствителност, както и влиянието на типа на захапката при 24 пациента и показатели на 133 зъба).

В дисертационния труд са използвани клинични, диагностични, параклинични и статистически методи.

Резултатите са представени по задачи. Резултатите от анкетното проучване (неправилно определено като епидемиологично) сочат, че студовите дразнителни са основните, провокиращи болка фактори, които ограничават консумацията на студени и дразнещи храни. Приемът на цитруси и фрешове не е сред главните етиологични фактори в изследваната от дисертантката група, за разлика от хоризонталните движения и прекомерната сила на четкане. Абразирането на съзъбието, но не само в резултат на бруксизъм, е предпоставка за поява на състоянието. Пациентите, засегнати от проблема, са склонни да прилагат десензитизиращи агенти, но недостатъкът на последните е, че са с краткотраен ефект. Клиничните проучвания, подобно на анкетните, потвърждават, че по-засегнат е женският пол. ЕОД на засегнатите зъби показва липса на зависимост между електровъзбудимостта на зъбната пулпа и състоянието дентинна свръхчувствителност. Изследване на оклузията на пациентите от проучването установява връзка между появата на хиперестезия и удължено време на дисоклузия.

Резултатите от in vitro изследването сочат, че облъчването на дентин с Er:YAG лазер води до „лека облитерация на тубулите, без следи от пълна такава“. Този феномен обаче, не е задоволително обяснен от дисертантката, като някои от заключенията въобще не приемам. Третирането на дентин с 30% спиртен разтвор на прополис води до частична, а на места и пълна тубулна облитерация поради отлагане на восъчна субстанция от прополиса върху повърхността на дентина. Дисертантката свързва анестетичния ефект на процедурата и с наличието на активната съставка пиноцембрин.

Най-голям интерес предизвикват клиничните наблюдения на дисертантката върху ефективността на изпитаните *in vitro* методи за повлияване на ДСЧ, приложени на пациенти самостоятелно и в комбинация. При пациентите лекувани чрез десетократна топикална апликация на 30% спиртен разтвор на прополис се наблюдава осезаемо намаляване на провокираната болка, като в следващите 6 месеца при част от пациентите болката, макар и по-слаба от първоначалната, се появява отново. При комбинираното приложение на лазер с флуорни реминерализиращи средства обаче, се наблюдава значително подобрене в резултатите. В 6-месечния период на проследяване са отчетени слаби и/или единични прояви на дентинна свръхчувствителност.

Изводите в дисертацията са 14, разпределени в три групи (според задачите) и отразяват авторското виждане по изследвания проблем.

Приносите от дисертационния труд са разпределени в две групи – оригинални и такива с потвърдителен характер. От оригиналните приноси, най-съществени са:

Принос № 2. Оригинално за България проучване на корелацията между отклоненията в оклузията и проблема ДСЧ.

Принос № 3. СЕМ изследване на промяната в дентинната структура след прилагане на спиртен разтвор на прополис.

Не приемам за оригинален принос №4 (Извършеният химичен анализ на използвания прополис е лишен от всякакъв смисъл; **За справка:** Gardjeva PA et al. A study of chemical composition and antimicrobial activity of Bulgarian propolis. Folia Med (Plovdiv). 2007;49(3-4):63-9.)

V. Заключение

Представеният ми за становище дисертационен труд от д-р Геновева Илиева Балчева, докторант на самостоятелна подготовка, на тема "Дентинна свръхчувствителност – социални, диагностични и лечебни аспекти" за придобиване на образователната и научна степен "Доктор" разглежда актуален проблем на клиничната практика.

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на МУ – Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантката Геновева Илиева Балчева притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Оперативно зъболечение и ендодонтия“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Геновева Илиева Балчева в докторска програма по „Оперативно зъболечение и ендодонтия“.

11. 03. 2019 г.

Изготвил: .....

Доц. д-р Георги Т. Томов, дм